

A13

DE BANCS A BANCS, QUIN ÉS EL TEU TIPUS?

TEMPS

90 minuts, dues sessions de 45 minuts.

TIPUS ACTIVITAT

Activitat d'aprenentatge i aplicació.

OBJECTIUS

Conèixer els principis de la banca ètica i incorporar aquests en una simulació d'elecció de banc.

Reconèixer la transcendència de triar una institució bancària i el seu impacte en la transformació del model econòmic.

CONTINGUTS

Implicacions ètiques i socials de l'activitat de les entitats financeres.

Responsabilitat social de les entitats privades amb ànim de lucre.

Treball grupal cooperatiu.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Prerequisits previs: és recomanable haver realitzat prèviament l'activitat 12, que inclou una part important del seu desenvolupament dedicat als principis de les finances ètiques.

Tanmateix, en cas de no haver-la realitzat, poden recuperar-se els principis de la banca ètica que s'exposen allà i emprar-los en una presentació d'entre 10 i 15 minuts, al principi d'aquesta activitat.

L'activitat es realitzarà en **dues sessions:**

PRIMERA SESSIÓ

1- Mitjançant la divisió del grup en subgrups de treball **s'analitza i reflexiona sobre els principis ètics de la banca.** Els grups és recomanable que els faci el docent. S'exposaran les fitxes sobre els principis ètics presents als annexes, i es deixarà un temps als nois i noies per

a que les llegeixin, integrin i comentin entre ells (10 minuts).

2- Seguidament, se'ls informa que l'exercici consistirà en que **a partir dels principis d'ètica aplicada i de transparència, caldrà avaluar dos bancs.** Caldrà informar-se sobre com compleixen aquests principis (o en cas que els incompleixin, en quins punts els incompleixen).

Es podran escollir els bancs o caixes d'estalvis que es vulgui, amb dues condicions: (1) s'han d'avaluar un mínim de 2 entitats i (2) una d'elles han de ser banca ètica. Per equips s'investiga els bancs triats i en una segona sessió s'exposen els resultats.

3- És important fer-los saber que per a informar-se del **criteri de transparència** és recomanable anar directament a les pàgines webs dels bancs, mentre que per a informar-se dels criteris d'ètica aplicada pot ser molt útil cercar notícies sobre les inversions dels bancs o els escàndols destapats pel periodisme d'investigació.

Proposem algunes notícies que poden servir per ajudar als alumnes a trobar informació al respecte:

Notícies que poden ajudar als alumnes a valorar certs aspectes dels bancs:

Portal FETS

<https://www.fets.org>

Portal BancaEtica.es

<https://www.bancaetica.es/noticias>

La banca invierte en guerra y destrucción del medio ambiente, extret d'un text d'Enric Duran

<https://web.archive.org/web/20110605175557/http://www.17-s.info/node/18>

El banco Santander salpicado por blanqueo de dinero del narcotráfico

<https://www.diagonalperiodico.net/global/banco-santander-salpicado-por-blanqueo-dinero-narcotrafico.html>

Banca extranjera revive controversia con México

<http://archivo.eluniversal.com.mx/finanzas/78874.html>

Diario de la corrupción – Caso Caja Navarra

<http://observatoriociudem.blogspot.com/2010/09/040910-en-navarra-no-son-trajes-son.html>

Caja Navarra y Caja Canarias integrarán negocios y crearán un grupo económico

<https://www.20minutos.es/noticia/536473/0/fusion/caja/navarra/>

Finanzas justas

https://www.huelvainformacion.es/opinion/articulos/Finanzas-justas_0_410359379.html

Últimos proyectos financiados por la banca ética

https://www.huelvainformacion.es/opinion/articulos/Finanzas-justas_0_410359379.html

5 interesantes iniciativas sociales financiadas por la Banca Ética

<https://www.bancaetica.es/5-interesantes-iniciativas-sociales-financiadas-por-la-banca-etica>

SEGONA SESSIÓ

1- Els grups hauran de **posar en comú** amb la resta de grups dues coses:

- En primer lloc, caldrà que avaluin de l'1 al 5 el **criteri de transparència** de cada banc analitzat, i que esmentin un mínim de dues raons i un màxim de quatre argumentant el perquè de la seva puntuació.
- En segon lloc, caldrà que avaluin el **criteri d'ètica** aplicada, realitzant el mateix procediment que amb el criteri de transparència

2- L'activitat conclou amb un **qüestionari individual** que convida a la reflexió sobre el rol que tenen els bancs en el tipus de relacions econòmiques que tenim en la societat i la millor manera de transformar-la per fer-la més justa.

En aquesta última part de la sessió, els alumnes hauran d'elaborar un seguit de principis o preceptes i accions per als criteris d'ètica aplicada i transparència; com si els toqués proposar les **normes que els bancs han de tenir en compte** per a complir aquests criteris.

En aquest cas els serà molt útil pensar en què s'han trobat mentre investigaven les entitats. Seguidament, se'ls demanarà que elaborin la mateixa llista però per als altres 3 criteris restants (**participació, coherència i implicació**). Per a aquesta última part, se'ls recomanarà que tinguin com a guia les fitxes sobre els criteris repartides al principi de l'activitat a la primera sessió.

MATERIAL

És imprescindible que la primera sessió es realitzi en una aula que permeti als alumnes accedir a internet per a buscar la informació necessària.

Si no, es pot encarregar la segona fase de la primera sessió com a feina per a fer a casa, però la dinàmica de treball en equip canvia completament, i és molt probable que el treball i l'aprofundiment de cada alumne variï molt.

És molt important que integrin aquests principis i que els aprenguin a articular de forma extrapolada a les situacions de la vida real; i per això és molt important controlar el grau en que cada alumna s'aplica en aquesta primera fase de l'activitat.

Guió per al professorat.

Fitxes d'informació (criteris) per a l'alumnat.

Qüestionari individual.

AVALUACIÓ

Cal que el docent observi el grup i el producte (preceptes ètics i accions) del seu treball grupal, així com les **dinàmiques de grup** per tal de tenir una idea sobre l'assoliment dels objectius. Aquí hi ha un seguit de criteris que poden ser útils per a l'avaluació i fins i tot per a l'elaboració d'una rúbrica d'observació:

- Capacitat de **comprensió dels principis ètics de la banca** i conversió de la seva expressió abstracta a una bateria de principis i accions concretes.
- Utilització de **fonts d'informació variada** per analitzar la situació de cada banc segons els criteris creats.
- Reflexió crítica sobre la **vulneració de drets propis o d'altres** persones quant a l'operació dels bancs.
- Reconeixement de la **capacitat de transformació** de les accions quotidianes com l'elecció d'un banc o l'estalvi.

MATERIAL COMPLEMENTARI

1. Principis ètics de la banca, FETS:

<http://fets.org/els-principis-etics/>

2. Vídeos i entrevistes sobre Finances Ètiques:

<http://www.youtube.com/user/bancaetica>

3. Oikocredit, otra forma de hacer trabajar el dinero:

<http://www.youtube.com/watch?v=OAtUZlw7rHM>

PRINCIPI D'ÈTICA APLICADA

L'ètica aplicada té a veure amb el **procés i els tràmits que una institució bancària realitza en el seu dia a dia**. Des de la cura que posa a rebre els diners, conèixer el seu origen (evitar que provinquin de fonts il·legals o dubtosa) fins a les decisions que pren per dirigir aquests recursos en projectes amb beneficis socials.

Tradicionalment el paper de la banca ha estat mitjançar entre persones que tenen estalvis i persones que necessiten diners per realitzar alguna activitat econòmica que redueix beneficis.

Si se seguís el principi d'ètica aplicada **no solament es tindria en compte el benefici econòmic** de l'activitat finançada, sinó a més la repercussió social del projecte: que es creessin més ocupacions, s'impulsés l'economia comunitària i local, les energies renovables, l'agricultura biològica, es promogués la diversitat cultural i ètnica, es difongués i treballés per a la solidaritat internacional i el comerç just.

També es considera que aquest principi es compleix quan l'entitat es preocupa per invertir els diners de les persones que estalvien en **projectes que tradicionalment són exclusos** per la majoria dels bancs, perquè no tenen un suport, aval o no formen part de grans corporacions.

En tots els casos l'ètica que regula les operacions d'un banc ètic té com a **principal valor el respecte als drets humans** de les persones que tenen a veure amb la seva gestió, les persones estalviadores, les que demanen préstecs, el personal dels projectes finançats, l'entorn social i el respecte al medi ambient.

PRINCIPI DE PARTICIPACIÓ

El principi de participació es refereix al dret que tenen les persones **d'emetre la seva opinió i expressar les seves preferències** sobre l'ús i intencionalitat dels seus estalvis.

En qualsevol àmbit democràtic la participació no només significa votar o dir la teva opinió sinó que significa un **compromís quotidià sobre la definició d'accions i estratègies**. Als bancs que compleixen el principi de participació es considera que les persones poden influir en les directrius de l'entitat.

Alguns bancs comercials han decidit reservar un percentatge dels seus guanys a projectes solidaris i sobre aquesta quantitat permeten a la clientela decidir què projecte finançar. **Creus que és correcte fer "competir" les necessitats socials d'una població?**

Una participació real de la clientela i de les persones associades a un banc o caixa seria la que reflectís íntegrament el criteri que com a comunitat desitgen expressar sobre les inversions i projectes a impulsar, amb **mecanismes de comunicació i expressió lliures i oberts**.

PRINCIPI DE COHERÈNCIA

Amb aquest principi, els bancs que es consideren ètics **porten a la pràctica el que anuncien**. Per complir amb aquest principi han de complir els seus objectius respectant en tot moment els valors de la seva clientela i les persones associades.

En aquest principi es defineix el que un banc o caixa d'estalvi pot o no pot finançar. Entre els **projectes que un banc ètic no finançaria** seria la producció i venda d'armament, de tabac, de pornografia; subministrament a l'exèrcit, explotació laboral i infantil, experimentació amb animals, destrucció del medi, contaminació d'aigua o aire, agricultura amb manipulació genètica, producció d'energia nuclear, destrucció de la capa d'ozó, producció i distribució de pesticides tòxics i no degradables, tala de boscos tropicals i utilització de fusta tropical com a matèria primera.

Un banc ètic tampoc invertiria en mineria amb alta contaminació de residus, grans plantacions en els països del Sud, explotació laboral i ambiental, deslocalització a països del Sud amb pràctiques d'explotació laboral, comportament comercial i publicitari tendencios i manipulador dels consumidors, discriminació salarial entre directius i treballadors o homes i dones, recolzament a règims polítics dictatorials, especulació financera, evasió impostos i paradisos fiscals, monopolis econòmics, comerç de drogues i màfia.

PRINCIPI DE TRANSPARÈNCIA

La transparència en un banc ètic és una de les peces clau. A diferència dels bancs convencionals la informació dels projectes on s'inverteix i la manera en què es realitzen aquestes inversions **ha de ser pública i ha de fer-se arribar a la clientela** i als socis de manera regular.

També s'ha d'informar de les **conseqüències que ha tingut qualsevol tipus d'inversió**, en el projecte finançat, en les persones involucrades, en el medi ambient i en la manera de vida de la comunitat on s'ha intervingut.

La banca comercial utilitza "instruments" d'inversió als quals li assigna un nom genèric que poc o gens té a veure amb la destinació dels diners. Difícilment aquests instruments es poden rastrejar per conèixer on han arribat els recursos i els bancs poc informen sobre el lloc on es porten, quins projectes es beneficien, les seves conseqüències o danys.

PRINCIPI D'IMPLICACIÓ

El principi d'implicació consisteix en la capacitat de **transformar la nostra societat** que pot tenir un banc de la mà de les persones que estalvien en ell. A més d'establir certs projectes on un banc ètic no hauria d'invertir, aquestes entitats han de proposar a la seva clientela projectes que podrien **millorar les comunitats** on s'intervinguin.

El banc ha de ser molt sensible als **problemes socials, ambientals i de les persones** per poder dirigir els seus recursos a resoldre'ls. Un banc que destina els diners estalviats a projectes que ja tenen suport financer no estaria canviant res de l'estat actual de la societat.

Alguns projectes que tenen aquesta **capacitat de transformació** són: la manufactura de productes positius: ambientals, ecològics, biològics, de control de la pol·lució, de reducció despesa energètica, educacional, de productes elaborats per col·lectius socials en règim d'inserció laboral, l'adopció de polítiques ambientals en l'empresa, construcció de nous models d'habitatge (cooperatiu, de cessió d'ús, etc.) reducció de la despesa energètica i utilització de fonts d'energia renovable, el respecte a la biodiversitat, el recolzament al desenvolupament comunitari i local.

Altres projectes que també tenen la capacitat de transformació social i implicació del banc són els orientats a la igualtat d'oportunitats en clau de gènere, suport a l'assoliment de càrrecs directius per part de dones i tractament igualitari dels treballadors, implicació de l'empresa en l'educació i la formació dels treballadors i treballadores i llurs famílies, suport a iniciatives d'empreses o projectes ambientals, suport a iniciatives de comerç just i consum responsable, transferència de tecnologia a països empobrits, accions per fer efectiu el respecte als Drets Humans,

---

1. EN LA PRIMERA SESSIÓ DE TREBALL, A L'HORA DE TRIAR ENTITATS I CERCAR-NE INFORMACIÓ, LA COL-LABORACIÓ DE L'EQUIP AMB EL QUAL VAS TREBALLAR VA SER

Excel·lent   Bona   Regular   Dolenta

2. COM VALORES EL TREBALL QUE HAS APORTAT ALS EQUIPS DURANT LES DUES SESSIONS?

Excel·lent   Bé   Regular   Dolent

3. COM VALORES EL TREBALL QUE ALTRES ESTUDIANTS HAN APORTAT EN ELS EQUIPS ON HAS PARTICIPAT?

Excel·lent   Bé   Regular   Dolent

4. AMB AQUEST EXERCICI, QUANT HAS MILLORAT EN LA FORMA DE TREBALLAR EN EQUIP?

Molt   Poc   Gens

5. CREUS QUE LA FORMA EN QUÈ S'HAN EXPLICAT ELS PRINCIPIS ÈTICS DE LA BANCA I LA DINÀMICA PER VALORAR-LOS EN FUNCIÓ D'ALGUNS D'AQUESTS PRINCIPIS ÉS UNA BONA MANERA DE CONÈIXER LA BANCA ÈTICA?

Molt   Poc   Gens

PER QUÈ?

6. PER QUÈ CREUS QUE LA MAJORIA DE LA GENT NO FA ÚS DEL SEU DRET A PARTICIPAR EN LES DECISIONS DEL SEU BANC O REBRE INFORMACIÓ COMPLETA DE LA DESTINACIÓ DELS SEUS ESTALVIS?

7. QUINA CREUS QUE PODRIA SER UNA MANERA D'EVITAR QUE ELS BANCS DESTININ ELS DINERS DE LES PERSONES ESTALVIADORES A PROJECTES QUE VULNERIN ELS DRETS D'ALTRES PERSONES O COMUNITATS?

7. DE QUINA MANERA LES PERSONES QUE ESTALVIEN DINERS EN BANCS PODRIEN TRANSFORMAR A LA SOCIETAT EN QUÈ VIVIM I PROMOURE RELACIONS MÉS JUSTES ENTRE LES PERSONES?

GRAELLA D'AVUACIÓ

PREGUNTA I ELEMENTS DE VALORACIÓ	TOTALMENT	FORÇA	UNA MICA	GENS
1 ELS EQUIPS HAN COMPRÈS ELS PRINCIPIS ÈTICS, I HAN PROPOSAT ACCIONS DE FORMA COHERENT. VALORACIÓ PER EQUIPS.				
2 ELS EQUIPS HAN INVESTIGAT A DETALL ELS BANCS ASSIGNATS. A MÉS HAN FET ÚS DE DIFERENTS FONTS I CONTRASTAT LA INFORMACIÓ. VALORACIÓ PER EQUIPS.				
3 EL GRUP HA ESTABLERT UN ORDRE LÒGIC D'ARGUMENTACIÓ PER A L'EXPOSICIÓ DELS RESULTATS DE LA VALORACIÓ DE CADA BANC. VALORACIÓ PER GRUP.				
4 HA REFLEXIONAT SOBRE LA VULNERACIÓ DE DRETS DE LES PERSONES ESTALVIADORES I LES CONSEQÜÈNCIES DE LES INVERSIONS REALITZADES QUAN AFECTEN A PERSONES O COMUNITATS. PREGUNTA 6 I 7 DEL QÜESTIONARI. VALORACIÓ INDIVIDUAL.				
5 HA RECONEGUT LA CAPACITAT DE TRIAR QUE TENEN LES PERSONES ESTALVIADORES I LA NECESSITAT DE PARTICIPACIÓ PER A LA TRANSFORMACIÓ DEL SISTEMA FINANCER. PREGUNTA 8 DEL QÜESTIONARI. VALORACIÓ INDIVIDUAL.				

